

Vækst med Bæredygtighed

14. september 2018

Møde: Aktionsforskningsmøde 3
Tidspunkt: 24. september 2018 kl. 9.00 - kl. 15.00
Sted: SEGES, Mødelokale 2+3, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N
Mødeleder: Ivan Damgaard, SEGES

Overordnet plan for mødet

- Kl. 9.00 Velkomst v/Ivan Damgaard
- Status og siden sidst
 - Plan for dagen
- Kl. 9.15 Opsamling fra interviews af aktionsforskningsgruppens landmænd v/Nina Bergholt Birkedal
- Kl. 9.30 Refleksion fra deltagerne v/alle
- Kl. 10.00 Oplæg om aktionsforskning v/assistent professor, Ph.d. Mogens Sparre
- Kl. 10.30 Workshop v/ assistent professor, Ph.d. Mogens Sparre
- Kl. 11.45 Working frokost**
- Kl. 12.45 Oplæg om emnet: Bæredygtighed - story telling og kommunikation
- Kl. 13.45 Open Space v/ assistent professor, Ph.d. Mogens Sparre
- Kl. 14.45 Næste step v/alle
- Kl. 15.00 Afslutning på dagens program**

Vi ser frem til nogle spændende timer, sammen med jer.

Venlig hilsen

Kristian, Mogens og Ivan

Aktionsforsknings møde

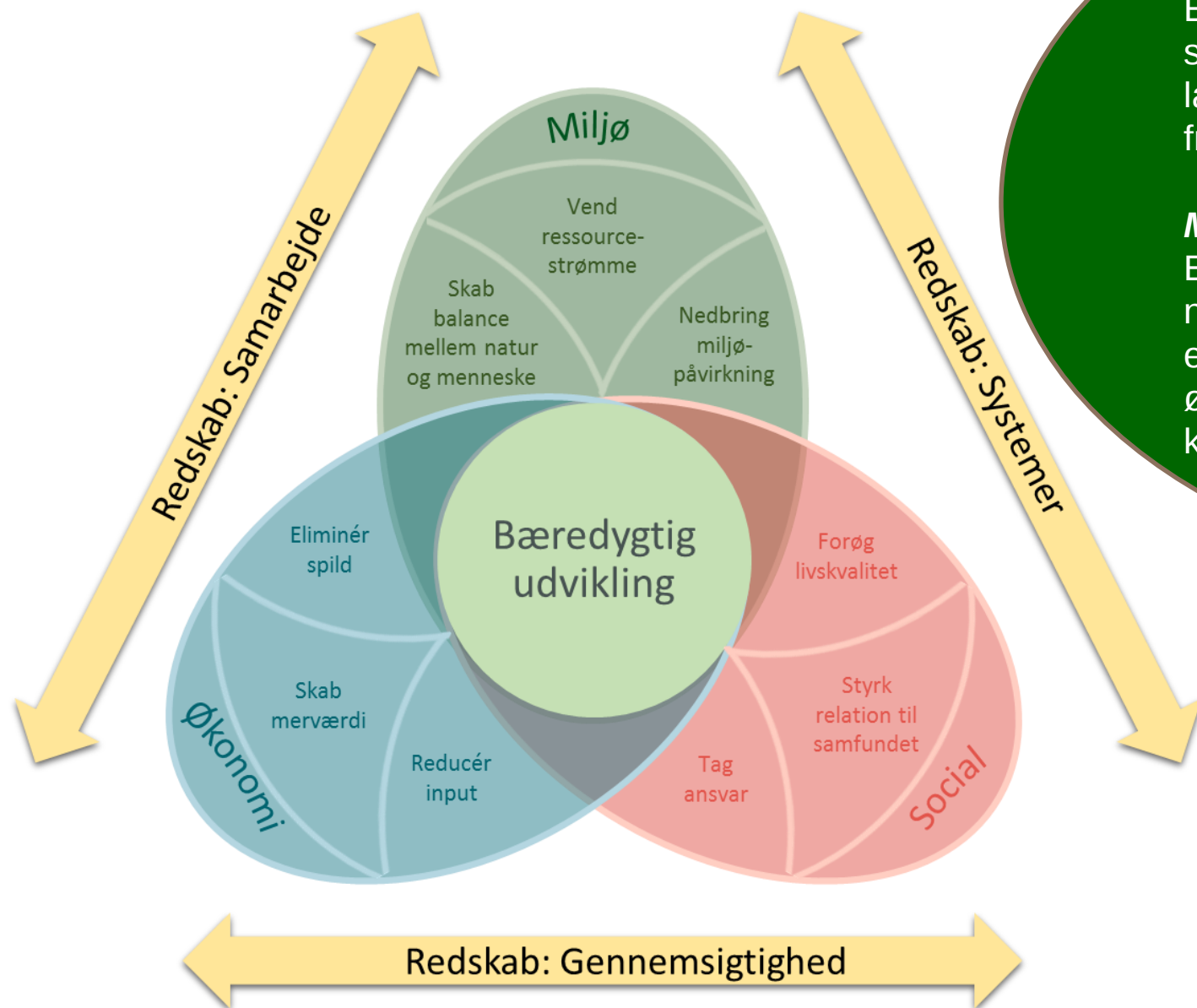
24. September 2018

Chefkonsulent Ivan Damgaard

Plan for mødet

- Kl. 9.00 Velkomst v/Ivan Damgaard
- Plan for dagen
 - Status og siden sidst
- Kl. 9.15 Opsamling fra Nina's samtaler med aktionsforskningsgruppens landmænd, v/Nina Bergholt Birkedal
- Kl. 9.30 Fælles refleksion over processen med udgangspunkt i Nina's opsamling, v/Ivan
- Kl. 10.00 Oplæg om aktionsforskning v/assistent professor, v/Ph.d. Mogens Sparre
- Kl. 10.30 Workshop
- Mogens samler op på Nina's opsamling og jeres refleksioner
 - Kristian / Karina Bjørn præsenterer bæredygtighedskatalog og workshoppens opgaver
- Kl. 11.45 Working frokost** - præsentation af gruppernes arbejde, v/Mogens
- Kl. 12.45 Oplæg: Bæredygtighed - story telling og kommunikation
v/Jakob Baungaard, WORLDPERFECT
- Kl. 13.45 Open Space v/ assistent professor, Ph.d. Mogens Sparre
- Kl. 14.45 Næste step v/Ivan
- Herunder drøftelse af møde 4
- Kl. 15.00 Afslutning på dagens program**

Definition

Visionen er bæredygtighed

Et landbrug er bæredygtigt, når det opfylder samfundets nuværende behov for landbrugsproduktion samtidig med, at det sikrer fremtidige generationers behov.

Missionen er en bæredygtig udvikling

Et landbrug bidrager til en bæredygtig udvikling, når det hele tiden arbejder hen i mod at skabe en holdbar balance mellem produktionens økonomiske udbytte og produktionens konsekvenser for miljø og for mennesker.

Bæredygtighed i landbruget / fødevareproduktionen

Detailhandel

License to supply

ARLA

License to supply

Danish Crown

License to supply

Landbrugets rammevilkår

License to produce

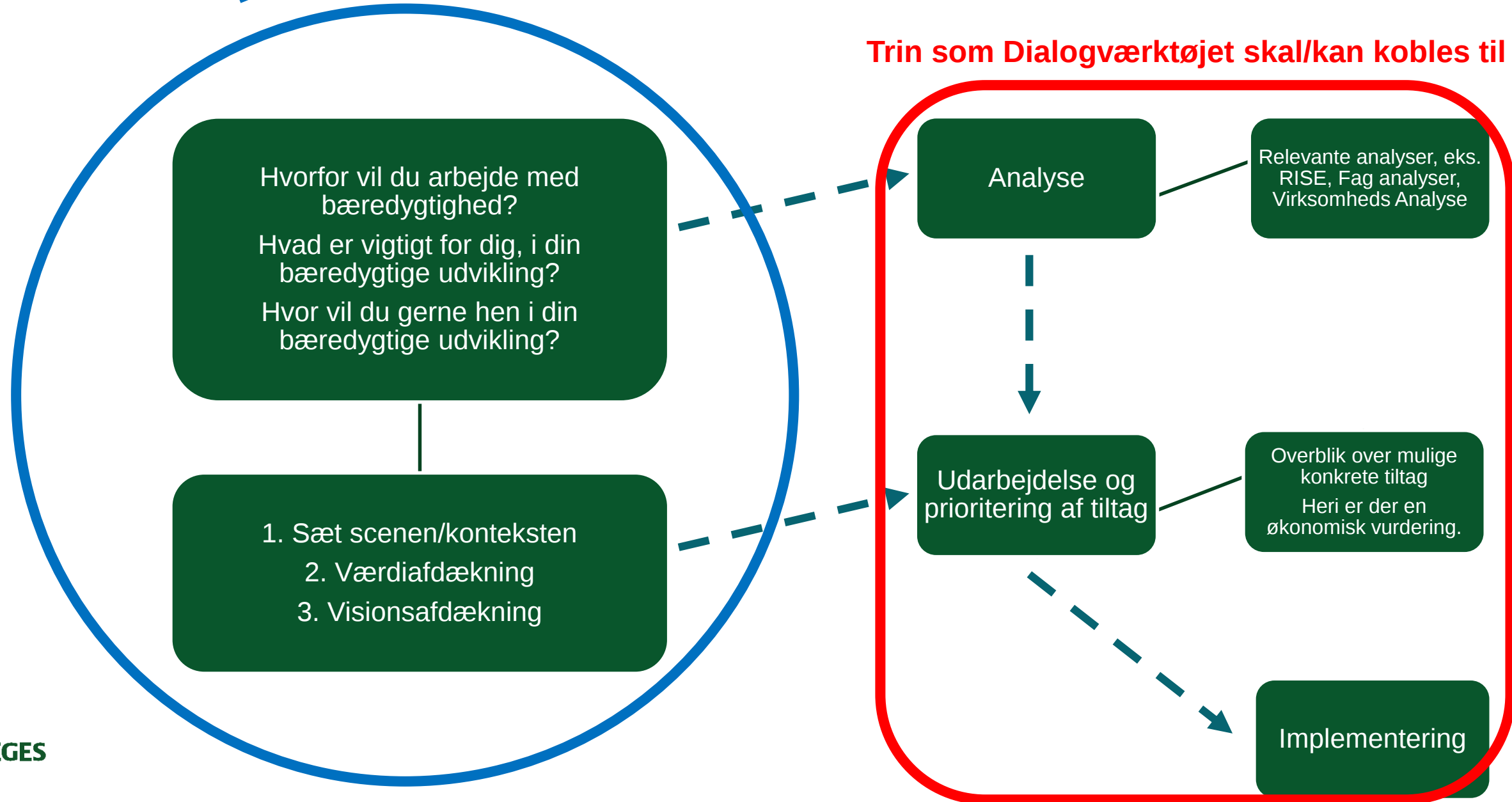
Landmandens
Bæredygtige
udvikling

SEGES

Dialogværktøjet

Trin som Dialogværktøjet skal/kan kobles til

Kommentarer fra nogle af aktionsforskningens deltagere:

- ARLA og DC er med til at skabe fremdrift på bæredygtighed.
- Er aktionsforskningsgruppen bagud, forud eller parallel med arbejdet, i forhold til markedet?
- Er tiden til aktionsforskning eller skal det være et konkret arbejdsudvalg, der sikrer en ensartet og bred løsning hen over de enkelte driftsgrene?
- Hvordan får vi aktionsforskningsgruppens arbejde/tanker bredt ud i landbruget?
- Hvor er L & F i forhold til bæredygtighed?
- Dialog med Arla og DC om hvad de møder, siden de trykker på for certificering.

Bæredygtighed – hvor står vi?

v/Nina Bergholt Birkedal

Aktionsforskning – hvad har I og vi fået ud af det?

+

- Fælles sprog
- Inspireret, øget bevidsthed.
- Inddragelse – påvirke en dagsorden
- Netværk og fortroligt rum for diskussion

%

- Klarere rammer – hvad er målet egentlig? Det er interessant, spændende og vigtigt, men...
- Frustration over, hvor vi skal hen – og at der ikke lige kan sættes to streger under facit.

Dilemmaer og uenigheder: Hvad skal vi med bæredygtighed?

Bæredygtighed er et middel til nye forretningsområder.

Bæredygtighed er et mål i sig selv.

Vi skal ændre måden vi arbejder på for at blive mere bæredygtige.

Vi skal vise, hvor bæredygtige vi allerede er.

Bæredygtighed er en forudsætning for at vi kan tjene penge i fremtiden

Garanti for økonomisk gevinst er en forudsætning for at gå i gang med arbejde med bæredygtighed

Vi skal lade forbrugeren guide, hvordan vi arbejder.

Vi skal vise forbrugeren, at vi leverer verdens mest bæredygtige landbrugsproduktion.

Bred opbakning til bæredygtighed

Der er et stort behov for at definere og målsætte bæredygtighed. Der er udpræget nysgerrighed og interesse i bæredygtighed og et stort ønske om at gå forrest og sætte dagsorden.

Vi tror på, der kan opnås stor enighed og opbakning til, at dansk landbrug skal arbejde med at udvikle sig bæredygtigt. Samtidig vil det være meget differentieret, hvordan og hvorfor den enkelte landmand arbejder med bæredygtig udvikling i sin virksomhed.

Hensyntagen til erhvervets økonomiske situation

Vi skal tage hensyn til den aktuelle årstid og den økonomisk situation i erhvervet, når vi vil have landmanden til at tænke i de store perspektiver. Når prisen på grise er lav og høsten er dårlig, er det sværere at få den enkelte landmand til at igangsætte initiativer, der ikke giver afkast her og nu. Har en landmand derimod overskud, er det vores erfaring, at de gerne vil igangsætte nye initiativer eller deltage i diskussioner og møder.

Kløfterne: økologi – konventionelt, samfund – landbrug

Bæredygtighed rummer både et stort potentiale til at bygge bro og til at gøre kløften bredere mellem økologisk og konventionel produktion. Bæredygtighed kan være fælles løftestang for hele erhvervet, men der er også en fare for, at det bliver brugt til at tale én driftsgren op på bekostning af andre. Bæredygtighed kan derfor også blive brugt som kasteskyts. Vi skal arbejde for at bygge broen igennem samtaler, dialog og viden – både igennem fysiske møder og kommunikation.

Vi er på vej, men ikke i mål

Vi skal vise, hvad vi allerede gør godt uden at få erhvervet til at fremstå dårligt overfor forbrugeren. Vi må ikke ende med, at landbruget stopper ved: *"Se hvor bæredygtige vi er – I skal ikke komme og fortælle os, hvad vi skal gøre, så længe I bruger opvasketabs inde i byen."*
Vi skal sætte en klar og ambitiøs retning og anerkende, at aldrig bliver fuldstændig bæredygtige.

Action Research

Bæredygtighed i Dansk Landbrug

Adjunkt Mogens Sparre,
Et Seges projekt i samarbejde Institut for Læring og
Filosofi, AAU

Refleksioner siden sidst.

- ▶ Hvad har jeg brugt tanker på siden sidst?
- ▶ Der er noget jeg undre mig over?
- ▶ Er jeg den eneste der synes at.....
- ▶ Formelle spørgsmål og undren

Min rolle som medforsker i dette projekt

Hvordan måler og vejer jeg, om jeg har lært noget ?

Kan man være medforsker i en sådant projekt uden at lære noget nyt ?

”Mit sprogs begrænsning er styrende for mine erkendelser om verden” Kilde: Wittgenstein 1994

Nina & Kristian kan hører at Jeres sprog om bæredygtighed er markant forandret.

Begrebet **refleksion** kan spores helt tilbage til Aristoteles. Donald Schön, som er amerikansk filosof, har en teori om en kritisk refleksion, som en metode eller strategi til at lære fra praksis.

Komplekse dagligdags situationer, kræver problemløsnings færdigheder udviklet i praksis.

Sådanne paradigmer eller situationer kalder Donald Schön, lidt populært:

"The sumpede lavland" – altså der hvor der opstår situationer, i forvirrende og komplekse sammenhænge, og som ofte skaber menneskelig bekymring, og dem det involvere er ude af stand til at løse egne problemer (Schön, 1983, S 42).

Hverdagens praktiske videns skabelse

High Ground

Swampy lowland

Intellektuel
elites

Intellektuel
elites

Schön påstår, at evnen til at fremlægge dokumentation for læring og udvikling, ikke udelukkende kan være tjent med teori, bare baseret på videnskab.

Han er fortaler for:

- Brug af kritisk refleksion at bygge bro over teori-praksis hul.
- Lige respektabilitet for tegn/begreber opnået gennem kritisk refleksion i praksis med andre former for beviser.

Hverdagens praktiske videns skabelse

High Ground

Swampy lowland

Enkelte valgte sågar at udtræde, fordi tingene gik for langsomt.

Jeg startede meget motiveret i efter min egen mening et spændende projekt. Mange andre opgaver kombineret med for lidt fremdrift resulterede i, at jeg meldte pas.

Figur 8 Citat fra en primær medforsker i april 2015

GODT kæmpet! Du havde virkelig gode intentioner med at lave det hele meget frit det første år. Desværre tror jeg ikke der kom så meget ud af det, som ved strammere rammer for hvad vi skulle. Men jeg forstår godt hvorfor du valgte at lave frie rammer. Det er nok bare ikke noget (vi) medarbejdere på MAN var klar til:-).

Figur 7 Citat fra en sekundær medforsker i april 2015

Er vi parate til forandringen ?

I mange år har vi været vant til at lytte til Seges, de lokale rådgivere og andre eksperter.

Vi har lært at være forbrugere af viden.....

Vi skal selv være en forandring

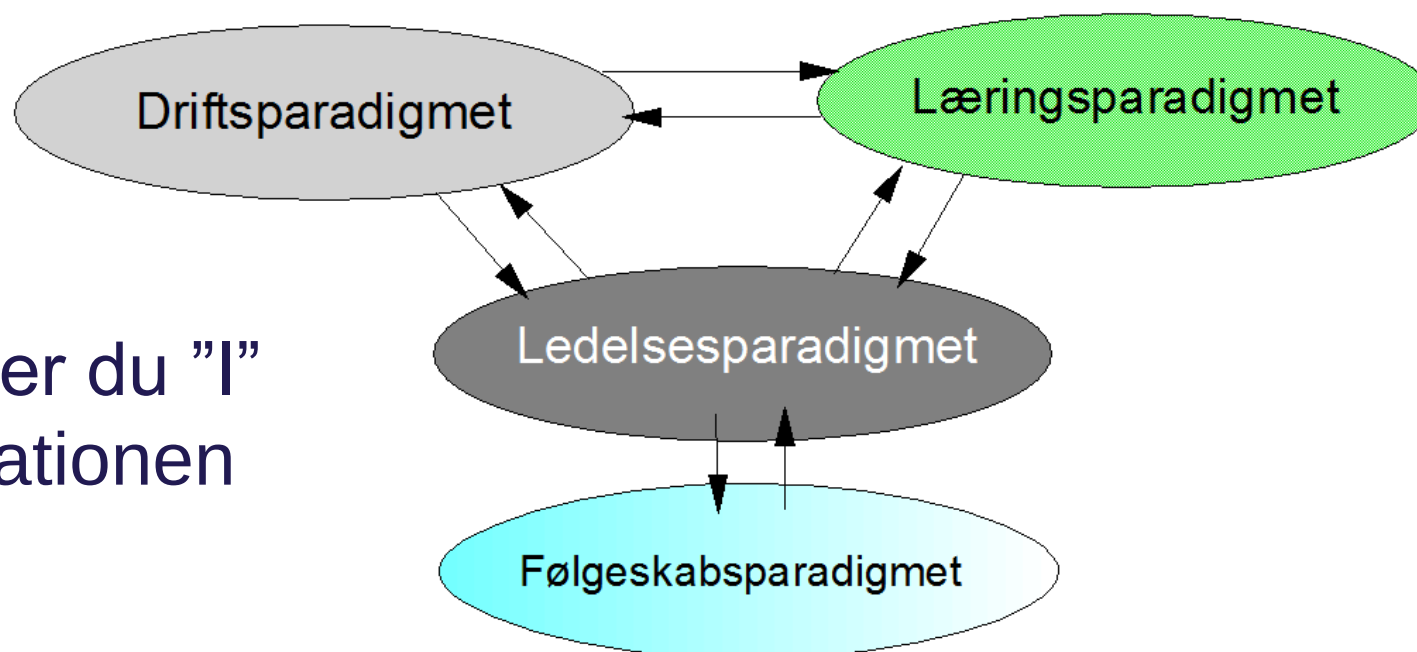
Fra : Videns forbruger
Til : Videns producent

Det irrationelle element i virksomheden

" Høre - Lytte - Forstå - Tage stilling "

- arbejder du "I"
organisationen

Arven efter Kurt Lewin (1890 – 1947)

Lewin dokumenterede, at årsagerne til husmødrenes modstand mod indvolde til mad var, at de savnede kompetencer.

De Amerikanske husmødrene havde aldrig lært at lave mad af indvolde.

Da Lewin lærte dem nye teknikker og kompetencer blev mad producerede af indvolde et kæmpe hit i USA.

Vi skal ikke presse på, vi skal finde ud af hvad der blokere eller mangler for at vi kan opnå det vi gerne vil.

Derfor skal vi have et aktionsforskningsprojekt.

I skal høre om Kurt Lewin (1890 – 1947)

Citater:

Der er ingenting så praktisk – som en god teori.

Læring er mere effektiv når det er en involverende proces, end når det er en passiv proces.

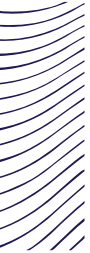
Hvis du vil finde ud af hvordan en organisation fungerer, - så prøv at ændre den.

Jeres viden + vores viden = Nye resultater

Ny læring

Open Space

Hvordan skal indholdet være på vores samling den 15. november ?

- rammerne ?
- gæster ?
- emner ?
- ???????

Landbrugets vision

Bæredygtighed og storytelling om dansk landbrug

Hvorfor "Open Space" – og teorien bag

27

- Open Space Technology er et glimrende mødeformat for enhver situation, hvor der er:

Et reelt problem af bekymring
Mangfoldighed af spillere
Kompleksiteten af elementer
Tilstedeværelse af lidenskab (herunder konflikt)
Et behov for en hurtig beslutning

- Det er vigtigt at give tilstrækkelig tid og plads til flere sessioner.

Resultaterne kan være dramatiske, når en gruppe bruger sin passion og ansvar - og får tid - for at få noget til at ske.

Hvorfor "Open Space" – og teorien bag

28

- ▶ **The Law of Two Feet/Mobility:**
- ▶ Hvis du befinder dig i en situation, hvor du ikke bidrager eller lærer, skal du flytte et sted, hvor du kan. Følg din lidenskab og tag dit ansvar
- ▶ **Principper for Open Space:**
 - Dem, der kommer, er de rigtige mennesker
 - Når det starter, er det rigtige tidspunkt
 - Uanset hvad der sker, er det eneste, der kunne ske
 - Det er slut når i mener det er slut

Hvorfor "Open Space" – og teorien bag

29

► Din rolle i Open Space:

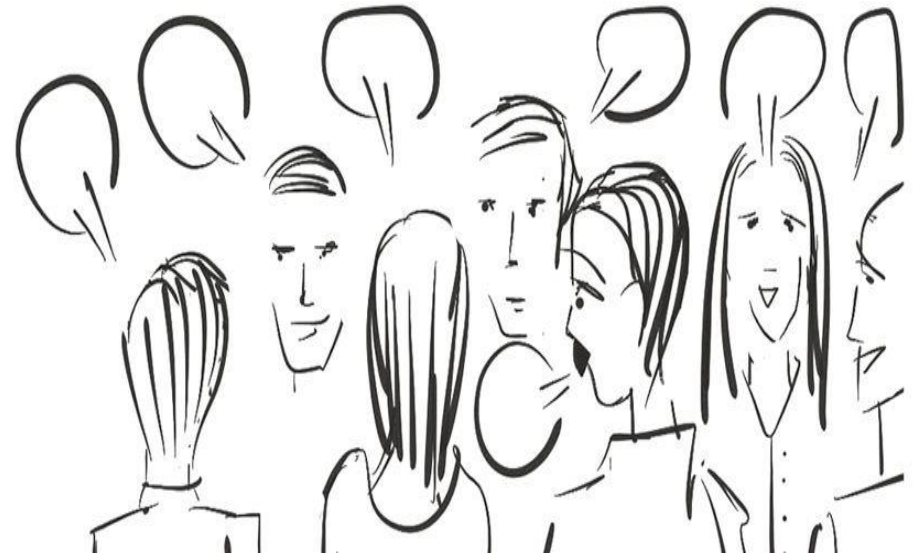
- Værten - annoncer og leder et værksted
- Deltager - deltage i et værksted
- Humlebi - "shopper" mellem workshops
- Sommerfugl - tager tid til at reflektere

Forskningsgruppen CLIO

Open Space

- ▶ **Vores oplæg**
- ▶ De fire grupper danner hvert et Open Space
- ▶ Alle skal rundt og se hvad de snakker om i de forskellige rum
- ▶ Du vælger efterfølgende det rum du synes ser mest interessant ud.
- ▶ Grupperne beslutter selv hvad der skal ske efterfølgende
- ▶ Grupperne fremlægger sine planer i plenum

Kultur er noget vi giver til hinanden

M. Sparre, 2016

Næste step

- Inputs fra aktionsforskningsgruppen til næste step
- Møde 4 – er i kalenderen d. 15. november
 - Inputs til møde 4
- Andre kommentarer

Opsamling på møde i aktionsforskningsgruppen d. 24.9.2018

1. Velkomst, status og siden sidst, plan for dagen og opsamling på interviews

Reaktioner på Ivans oplæg:

- Definition af bæredygtighed helt overordnet

Blomsten med de tre kronblade, symboliserer miljømæssig-, social- og økonomiskbæredygtighed. I hvert kronblad er anført 3 vigtige indsatsområder i arbejdet med bæredygtighed.

Brugen af ordet vision (skelnen mellem mission og vision) i definitionsarbejdet kan være misvisende og bør ikke være med:

Definition:

Et landbrug er bæredygtigt, når det opfylder samfundets nuværende behov for landbrugsproduktion samtidig med, at det sikrer fremtidige generationers behov.

Et landbrug bidrager til en bæredygtig udvikling, når det hele tiden arbejder hen i mod at skabe en holdbar balance mellem produktionens økonomiske udbytte og produktionens konsekvenser for miljø og for mennesker.

- Bæredygtighed i landbruget / fødevareproduktionen

Drøftelse af forskellen mellem "Licence to produce" og "Licence to supply".

Landbruget rammevilkår udgør feltet, hvor landmanden har licence to produce, mens landmanden i sin egen bæredygtige udvikling skal fokusere på hvilke krav, der er i det led, der sælges til – disse krav skal opfyldes for at landmanden får en license to supply.

Drøftelse af hvordan landmanden kan arbejde med bæredygtighed og udnytte det i sin afsætning til forarbejdningsvirksomhederne, detailkæderne eller som det blev anført direkte til forbrugere.

- Diskussion af, hvorvidt vi er foran, bagud eller arbejder parallelt ift. bæredygtighed

Kommentarerne fra deltagerne var bl.a.:

- o Landbruget er bagud. Langt bagud. Andre virksomheder har arbejdet med bæredygtighed i 10 år. Vi **skal** arbejde hen imod bæredygtighed – det skulle vi have gjort for længe siden.
- o En anden var ikke enig. Vi er rigtigt dygtige. Der er en kultur for, at vi bare følger med – vi får ikke en merpris. Sammenlignet med andre lande er vi godt med. Jeg tror vi gør meget godt – vi er parallelt med markedet. Men vi er nødt til at få en merpris.
- o Vi skal have fundet nogle nye og mere udadvendte rammer end vi arbejder med hidtil. Vi skal til at skifte gear – bare for at følge med. Vi skal op i nye dimensioner. (Eksemplicerede med bæredygtighedsfestivalen i Aalborg og satte spørgsmålstegn ved, hvorfor landbruget ikke var til stede.).
- o Vi skal have landmanden til at få lyst til at flytte sig. Det kræver viden at flytte sig som producent. Eksempel med RISE analysen, der synliggøre hvor vi er bæredygtige og hvor vi med fordel kan starte en indsats for at øge vores bæredygtige udvikling.

- Diskussion af andelsbevægelsen og snak om, om det er tid til at gentænke det og starte noget nyt. Der var overordnet enighed heri, men der blev stillet spørgsmålstegn ved, om det ikke spiller

landmænd ud mod hinanden – at det bliver den enkelte landmands kamp for at få en ordentlig pris.

Reaktioner på Ninas oplæg fra deltagerne:

- Der er ingen kløft. Vi skal levere til det hele – hele markedet. Nogle vil levere ind til det ene segment, f.eks. ARLA andre ind i det andet, f.eks. detailhandlen.
- Kløfterne bliver større jo længere man kommer ud i værdikæden. Politik, forbrug etc.
- Ude i tredje led af værdikæden, detailhandlen, bliver økologi og konventionelt f.eks. sat overfor hinanden som hinandens modsætninger.
- Alle vil udvikle sig mod bæredygtighed – der er forskellige definitioner og muligheder for en bæredygtig udvikling, alt efter om der sælges til Danish Crown, detailhandlen eller direkte til forbrugeren. De der bruger bæredygtighedsbegrebet, bruger det til at fremhæve det de er gode til og nogle også til det, de kan få en højere pris for. Risiko for at "bæredygtighed" bliver udtømt over tid.

Generelle kommentarer:

- Vi skal som landmænd arbejde med et mål for "klimaaftrykket pr. produceret enhed"
- Vi skal sammen skabe et fælles sprog for bæredygtighed og bæredygtig udvikling, som vi landmænd kan bruge i landbruget og vores daglig arbejde
- Danmark er globalt en nicheproducent indenfor landbrugsproduktion med en andel på ca. 1% af den samlede globale landbrugsproduktion
- Det skal være fokus for danske landmænd, at vi globalt er nicheproducenter fremfor at vi konkurrerer for meget med hinanden. Det vi producerer i Danmark, er noget specielt, målrettet et høj-kvalitets marked.
- Hvis du planter et træ i dag, er du mere bæredygtig i morgen. --> der er mange små skridt der kan tages, men det skal skyde ind i noget større. Vi mangler et fælles mål for bæredygtighed, gældende for hele dansk landbrug.
- Vigtigt at vi landmænd, der har deltaget i aktionsforskningsgruppen og har udarbejdet vores drøm om et bæredygtigt landbrug, nu også går hjem og gør noget for at sikre en bæredygtig udvikling på egen bedrift.

2. Oplæg om aktionsforskning ved Mogens

Gruppen fik forelagt nogle slides omkring refleksion, som gerne skal vise, at vi opfatter og ser tingene meget forskelligt. Deltagerne skal gå fra, at være videns forbrugere til videns producenter. Det er helt normalt, at deltagerne i denne proces efterlyser en mere stram styring, men gør vi det, opnår vi desværre også en større passivitet.

3. Oplæg om kommunikation og story telling ved Jacob Baungaard, World Perfect

Et spændende indlæg, der tog udgangspunkt i North Site Festival med ca. 40.000 gæster og hvordan, der kommunikeres med udgangspunkt i bæredygtighed og økologiske produkter. Samt hvordan en kommunikationsmand ser landbruget udefra.

Jacob havde mange inputs til kommunikation, f.eks.:

- Åbne stalddøre op for lokalbefolkningen
- Koble landbruget med oplevelser, som kan trække familierne til
- Fortælle forbrugerne hvad jeg gør som landmand og hvad det betyder for produktet
- Den enkelte og klare budskab er vigtigere end mængden af budskaber
- Pas på green washing (hvor vi prøver at "gøre noget bæredygtigt" som ikke er det)
- Etabler partnerskaber, der kan række ind i til by-familierne

4. Workshop – inspirationskataloget

Deltagerne blev opdelt på to grupper, der hver især skulle arbejde med inputs til det vedhæftede inspirationskatalog:

a. I katalogets indledning skal der være et forord, som skal give landmanden lyst til at læse om bæredygtighed.

- Hvad er de vigtigste budskaber, som I mener skal stå i forordet?
- Giver det mening at aktionsforskningens vision for landbruget indgår i forordet?

b. Bagsiden af kataloget bliver en række anbefalinger fra landmænd til landmænd med fokus på: Hvordan kommer du i gang med at arbejde mere bæredygtigt.

- Hvad mener I, er det første skridt for landmanden, når han vil i gang med at arbejde med bæredygtighed?
- Er det muligt at definere et eller flere specifikke bæredygtighedsinitiativer, som det giver mening for alle landmænd at arbejde med?
- Hvilke konkrete tiltag arbejder I selv med – notér gerne alle - og kan noget af det "ophøjes" til anbefalinger?

c. Kunne det give mening for jer at være afsendere af kataloget? Dvs. at forord og bagside bliver med aktionsforskningsgruppen som afsender.

Hvis det giver mening:

- Hvilke pointer vil I gerne have med i et evt. forord – dvs. hvad er hovedbudskaberne fra landmænd til landmænd i forhold til at arbejde med bæredygtighed?
- Hvordan vil I gerne præsenteres? Som samlet gruppe, med navn, med billede eller?

Hvis ikke det giver mening:

- Hvad skal der til før det giver mening for jer at være afsendere på kataloget?

Opsamling fra gruppearbejdet:

	Gruppe 1	Gruppe 2
Generelt	Havde forventet noget mere og større af kataloget. Nyt fælles sprog om/for bæredygtighed. Vi skal ikke kun se det der er på marken, men også alt det der er mellem markerne. Fremhæve andre farver i billedet. Kan man kun være bæredygtig som nicheproducent? Nej. Virksomhedslandbrugene mangler umiddelbart i hæftet.	Udvalget af cases – der skal mere bredde på. Der mangler virksomhedslandbrug. Der kunne godt være to cases mere, som er store konventionelle bedrifter, der forsøger med bæredygtighed En idé kunne være fire billeder på forsiden, som repræsenterer mere bredt. Den nuværende forside ligner et katalog til deltidslandmænd.

Generelt fortsat	Vi skal måle på bæredygtighed – det skal følges op med ”årets bæredygtighedspris”. Vi skal tage en beslutning om, hvad der er bæredygtigt og turde fremhæve nogle. Bæredygtighed er noget vi skal tage på os. Nytænke landbrugsuddannelserne. Bæredygtig læring. Det skal være en væsentlig del af landbrugsuddannelserne. Nyt ord for bæredygtighed – det er allerede fortærsket. Vi skal se ud i fremtiden og se på, hvad det næste krav er til os. Vi er allerede bagud. FN’s Verdensmål er vigtige i vores kommunikation.	Mangfoldighed – det er vigtigt, at den så vidt muligt indbyder alle. Rækkefølgen på casene er væsentlig – at det skifter mellem ”typer”. Det kunne også være en idé at kategorisere casene efter eks. specialproduktion og produktionslandbrug.
Forordet	Bæredygtighed skal være mangfoldigt. Det behøver ikke koste meget at være grøn. Det at du planter et træ i dag gør, at du er mere bæredygtig i morgen. Bæredygtighed er for alle – alle skal tage ansvar. Alle kan gøre noget. Bæredygtighed kan betale sig. Vi kommer aldrig i mål... Men vi skal synliggøre det vi allerede gør. Drømmen skal med i forordet.	DU – det skal tale til den enkelte landmand og vise, at alle kan være med. Skriv direkte til landmanden. Lægge op til, at det her katalog viser, hvad andre har gjort. Du skal ikke nødvendigvis gøre det samme, men alle har mulighed for at arbejde med bæredygtighed. Andre har gjort det her – hvad gør du? Lægge op til, at det er vigtigt, at tage fat i noget man interesserer sig for Det er nødvendigt, hvis du også vil være landmand i fremtiden (5-10 år) – overskriften kunne være noget i stil med: Vil du også være landmand i fremtiden? Så er en bæredygtig udvikling på din bedrift vejen. Alle SKAL arbejde med bæredygtighed, men der er forskellige veje at gå. Spørgsmålet er ikke om, men hvordan. Vil du gå foran og tage initiativer selv, eller vil du vente på at andre som DC og Arla sætter krav til dig?

		Målgruppe: Både ung og "gammel". Mange unge vil skulle overtage fra en eksisterende landmand – der vil i en årrække være et lærling/lærer forhold. Derfor er det vigtigt, at alle er med.
Bagsiden	Årets bæredygtighedsproducent. Hvad kan jeg gøre? Inspiration - Er der økonomi i det - Bidrage til samfundet/lokalområdet. - Morgendagens landmænd sætter spørgsmålstegn ved det vi gør → fremtidssikret bæredygtigt landbrug. - Se mulighederne i de rammer du har. - Bæredygtig læring. Plant et træ/dine hjørner til Social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed → prøv at gøre en forskel. Ressourceoptimering Højere grøn bundlinje → højere sort bundlinje.	Visionen/drømmen for dansk landbrug. Den skal være på bagsiden fremfor i forordet, fordi forordet skal aktualisere bæredygtighed for den enkelte landmand. Den store drøm skal også med, men folk skal helst læse så meget som muligt af kataloget. Den skal rammesættes – at den er lavet af landmænd og i hvilken sammenhæng. Der skal stå nogle konkrete muligheder for at gå i gang. Det kunne være "Er du allerede bæredygtig?" eller "Forslag til fremskridt" Efterfulgt af en række spørgsmål eller konkrete handlinger ud fra de 10 parametre i RISE-analysen. Så konkret som muligt – eksempelvis afkastningsgrad og foderforbrug. Det skal synliggøres, at de fleste allerede gør meget, men at der altid er potentiale for at gøre mere. Afslutningsvis kan der stå en opfordring til, at man kan få lavet en bæredygtighedsanalyse, hvis man vil arbejde endnu mere med sin bæredygtige udvikling. Kontaktoplysninger – dels til SEGES, men også til landmænd fordelt over hele landet.

Stor enighed om at den drøm vi har udarbejdet i aktionsforsknings gruppen skal med i inspirationskataloget. Ikke som en drøm for hele Dansk Landbrug, men aktionsforskningsgruppens drøm for Dansk Landbrug, som alle landmænd jo er velkommen til at tilslutte sig:

Vi drømmer om, at morgendagens landbrug er mangfoldigt, og at alle virksomheder arbejder ud fra en fælles dagsorden. En fælles dagsorden, hvor bæredygtighed er løftestangen på tværs af størrelse, drifts- og produktionsform. I fremtiden betyder det for alle virksomheder i landbruget, at:

- Vi gør os umage med at efterlade kloden i en bedre tilstand, end vi fik den.
- Alle virksomheder i dansk landbrug både er økonomisk, miljømæssigt og socialt bæredygtige.
- Alle virksomheder i landbruget har en bæredygtighedsprofil, hvor vi måler på og afrapporterer vores bæredygtige udvikling.
- Vi har et fælles sprog om bæredygtighed i vores erhverv.
- Vi tager fælles ansvar og skaber forpligtende fællesskaber til bæredygtige initiativer på tværs af forbrugere, landbruget, myndighederne og politikere.
- Vi er et åbent og gennemsigtigt erhverv, der skaber oplevelser og tætte relationer til vores medborgere ved at invitere ind i vores virksomheder og ud i den natur, vi forvalter.
- Vi genfinder glæden og stoltheden ved landbruget og giver den videre.

Udarbejdet af gruppe af landmænd, rådgivere, bankfolk og medarbejdere fra SEGES som en del af aktionsforskning i projektet Vækst med bæredygtighed.

5. Næste step – fremadrettet

Det blev konstateret, at d. 15. november er en dårlig dag, da der er en stor messe i Hannover.

Mogens foreslog, at der arbejdes videre med visionen på en workshopdag, som afsluttes med et pressemøde.

Ønsker om at sidste møde skal fokusere på eksekvering, markedsføring af vores drøm og noget om grønt regnskab.

Det blev aftalt, at der bliver udsendt en doodle med nye datoforslag.

Men drøftelse af at målet er, at flere af aktionsforsknings gruppens deltagere tilmelder sig og kommer, ellers giver det ikke mening af gennemføre mødet.

Opsamling ved Nina, Kristian, Mogens og Ivan